

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. LXXXI. Pensio antequam imponatur, odiosa est, postquam verò fuit imposita, fauorabilis. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

batur autem quod quis sit successor alterius ex eo quod ipse possidet, & tempore quo fuit constituta pensio, consentiens beneficium possidebat quod iste comparans hodie possidet, ex notatis per Achill. dicta decis. 6. & Bellam. decis. 709.

- 46 Notandum est octavo quod licet dicta clausula præferret iurisdictionem iudicis à quo, ad hoc ut non obstante appellatione sententiam pro pensionis solutione exequi possit, tamen non ex eo impeditur Iudex ad quem, ne executionem reuocet, & nullam declaret, siue per viam manutentionis siue per viam atrentari, si illam non ritè & rectè factam repererit. Garl. de benef. part. 1. cap. 5. n. 573. & 574. qui licet loquatur in terminis clausulae *sine præiudicio legitime executionis*, idem tamen eadem ratione constituendum est in terminis clausulae *sine retardatione solutionis pensionis*. Additio ad Burat. decis. 185. littera B. Addent. ad Gregor. decis. 91. n. 13. ubi dicit quod licet in hoc articulo Rota aliquando hæsitauerit, tamen postea pluries in hac nostra sententia permansit, quia non ea fuit mens signaturæ ut confoueret executionem sententiæ, si illa detegatur nulla per iudicem ad quem, nec remedium manutentionis auferre ab eo, cui per iudicem à quo illatum fuit grauamen. † Et ideo bene faciet appellatus videns se iniuste sua possessione priuari si semper protestetur quod protestatur de nullitate vel quod non habet se pro spoliato, ad quod egregie confert decis. 48 Merlini 410. num. 7. & sequentibus. † Et prædicta maxime locum habent si is qui de nullitate executionis conqueritur, obtinuerit rescriptum habens clausulam *cum facultate manutendi quem de iure*. Rota decis. 132. n. 9. parte 7. recentior.
- 49 Notandum est nono quod si pensio fuerit imposita ex falsa causa, non debet apponi in commissione clausula *sine retardatione solutionis pensionis*, propterea in casu decisionis insertæ apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 533. in quo fuerat narratum beneficium super quo erat imposita pensio vacasse per obitum vnus, & tamen vacabat per obitum alterius; quia constabat quod iste secundus possidebat illud beneficium super quo pensio fuerat imposita, biennio ante pensionis impositionem, & sic falsò narratum erat pensionem fuisse impositam propter obitum primi, qui tempore impositionis pensionis non possidebat, sed secundus, cum duo eiusdem beneficii in solidum possessores esse non possint, cum igitur pensio ex falsa causa fuisset imposita, non debebat commissio dari cum clausula, *non retardata solutione pensionis*, & ita fuit decisis apud Seraph. decis. 691.
- 50 Notandum est decimo, quod licet soluens sine

protestatione constituat pensionarium in quasi possessione erigendi: Rota decis. 241. p. 1. recent. cum pluribus alijs per nos adductis; tamen quando commissio data fuit cum clausula *sine retardatione solutionis pensionis*, constituitur pensionarius in quasi possessione exigendi, quamuis titularis simpliciter absque vlla protestatione soluerit, ut fuit decisis post tractatum Postij de manutent. decis. 202. numero 9.

Notandum est vndecimo, quod si in commissione appellationis fuerit appositæ clausula *sine retardatione solutionis pensionis*, illius clausulae efficacia durat & non enervatur per aliam commissionem postea simpliciter, & sine illa clausula concessam, quia illa clausula semel concessa, durat & est communis omnibus instantiis, etiam si in posterioribus commissionibus non fuerit appositæ, ut per Cassad. decis. 8. de rescriptis, & nos paulò ante diximus, atque ita decisis fuit per Rotam decis. 43. diuers. p. 2. quæ alias ponitur sub n. 44.

Notandum est Duodecimo, quod si causa appellationis sic commissæ fuerit ut constituto de literis reservationis pensionis, & de instrumento translationis, auditor procedat cum clausula *sine retardatione pensionis*, &c. illud intelligendum est de sola existentia litterarum & translationis, non autem quod appellatus teneatur illas iustificare nec probare quod valide sint expeditæ, ut fuit decisis apud Putem. decis. 225. lib. 1. ad quod etiam confert decisio 239. eodem libro.

Notandum est Decimotertio quod alijs per quosdam peritos Romanæ Curie dubitatum vidi, utrum clausula *sine retardatione solutionis pensionis*, apponenda sit quando iudex à quo non per simplex decretum, sed per sententiam definitiuam pensionario manutentionem in quasi possessione pensionem exigendi decreuit, cum eo casu videatur causam appellabilem reddidisse, maxime si adit in sententia, clausula, *Christi nomine inuocato*, &c. sed tamen verius est, etiam si manutentio pensionarij demandata fuerit per sententiam definitiuam in scriptis latam, quod debet nihilominus apponi in commissione appellationis clausula *sine retardatione solutionis pensionis*, siue in casu manutentionis, siue in casu executionis litterarum Apostolicarum; quia non figura verborum, sed natura & substantia iudicii attendenda est. Ideò non minus iudicium remanet executiuum, ut decisis fuit in *Firmana pensionis*, apud Duran. decis. 60. num. 47. & 48. ex notatis per Pacific. de saluian. interd. inspectio 4. cap. 2. num. 47. & Salust. Tiber. in praxi lib. 2. cap. 2. num. 24.

CAPVT LXXXI.

ARGVMENTVM.

PENSIO antequam imponatur odiosa est, posteaquam verò fuit imposita fauorabilis. Quando & ex quibus dispositio odiosa dicatur, vel fauorabilis. Pensionem non esse odiosam odio irrationabili, & quis ex eo resultet effectus. Pensiones motu proprio Pontificis constitutas esse fauorabiles, aut si in Cardinalium fauorem referuntur.

SVMMARIVM.

1 Pensiones aduersantur libertati Ecclesie & illius grauamen continent.

2 Pensiones in dubio censentur concessæ in causam alimentorum.

3 Verum distinctio sit fauorabilis, vel odiosa, inspectenda est intentio disponentis.

4 Alia

Tract. de Pension Eccles. Cap. LXXXI. 233

- 4 *Macedonianum S. C. dicitur odiosum quia intro-*
ductum fuit principaliter in odium foeneratorum.
- 5 *Velleianum est favorabile quia precipue respicit*
favorem mulierum.
- 6 *Sine agatur de favore, siue de odio, fit stricta vel*
ampla interpretatio secundum intentionem dispo-
nentis, si de ea appareat.
- 7 *Quando inuicem concurrunt favor & odium, di-*
spositio potius favorabilis, quam odiosa censenda
est.
- 8 *Concessio fructuum beneficii pro soluendis debitis*
Episcopi, facta per Papam licet graues Eccle-
siam est tamen favorabilis.
- 9 *Hoc est verum quando favor & odium separari non*
possunt, alioquin tam favor quam odium suam
naturam retinent.
- 10 *Pensio ante reservationem odiosa, postea vero fa-*
uorem continet.
- 11 *Pensiones precipue introducta sunt ut egenissimos*
personas Ecclesiasticas subueniant.
- 12 *Pensio super beneficio non vacante impossua, non est*
favorabilis.
- 13 *Pensio non est odiosa odio irrationabili, sicut nec sta-*
tutum foeminas excludens propter masculos.
- 14 *Pensio non ex se, sed propter circumstantias veluti*
si per eam nimium oriatur Ecclesie grauamen di-
citur odium irrationabile continere.
- 15 *Pensiones favorabiles sunt quae reservantur eminen-*
tissimis Cardinalibus.
- 16 *Pensiones Cardinalium respiciunt publicam Eccle-*
siae utilitatem.
- 17 *Pensiones motu proprio Pontificis reservatae sunt*
favorabiles.
- 18 *Idem de privilegiis & dispensationibus motu pro-*
prio concessis, idque in prauidicium concedentis,
non autem in prauidicium tertij.

REPPOSITA quaestio multas hinc inde rationes habet, quod enim pensio sit odiosa probatur, quia est contra libertatem Ecclesiae & tendit ad illius grauamen. Gomef. ad reg. de infirmis resign. q. 16. dicens pensionem esse quandam seruitutem super fructibus Beneficii, non seruientibus Ecclesiae concessam. † E contra videtur quod pensio sit favorabilis, quia conceditur favore alimentorum pro ut in dubio sic concessa praesumitur. Crescent. decis. 3. de solut. n. 5. Gratian. discept. forens. cap. 548. n. 8. & 23.

Pro vera huius quaestiones resolutione supponendum est. Primo quod ad iudicandum utrum dispositio aliqua sit favorabilis, an vero odiosa inspicienda est intentio disponentis, utrum videlicet ipsa principaliter fuerit introducta in favorem, aut principaliter in odium alicuius, ut primo casu dicatur favorabilis in secundo vero odiosa. † Exemplum affertur in Macedoniano senatusconsulto quod dicitur favorabile, quia principalis intentio Legislatoris non fuit fauere Filiis familias contrahentibus, & causa mutui se obligantibus, sed in odium foeneratorum, qui Filios familias subornarunt, & propterea dicitur odiosum. † E contra vero Senatusconsultum Velleianum dicitur favorabile cum fuerit introductum favore mulierum, ne pro aliis fideiubendo patrimonium suum consumant, atque ita explicat Bartol. in l. qui exptionem 40. n. 2. ff. de condict. indebit.

Ad hoc etiam facit Additio ad Abb. in cap. non dubium, n. 3. de sent. excomm. litt. D. ubi dicit quod licet constitutio poenalis dicatur odiosa, & restringenda, hoc est verum quando non apparet de principali

intentione disponentis, seu loquentis: utrum videlicet tendat ad favorem vel ad odium, & non apparet cuius respectu facta fuerit dispositio, sed quando apparet dispositionem factam propter alterum, illud esse attendendum, siue favor sit, siue odium, & ad hoc allegat Bart. in l. si quis nec causam, circa princ. ff. si cert. per. n. 6. quem ibi sequitur Castr. n. 4.

Eodem modo si Papa Episcopo concesserit fructus primi anni, omnium beneficiorum quae in eius dicecesi vacabunt pro soluendis suis debitis, licet istud tendat ad grauamen Ecclesiae, tamen illa concessio dicitur favorabilis, quia non habet principalem finem concedentis ad grauamen Ecclesiae, sed principalis intentio illius est, ut faueat Episcopo, quo facilius debita sua soluere possit, ut in terminis text. in cap. si propter 10. de rescript. in 6. tradit Gemin. ibid. n. 9. vers. in fin. Gloss. & Franc. n. 6. hoc idem voluit Flamin. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 12. q. 2. n. 23. Menoch. lib. 4. praesumpti. 39. n. 24. Ciriac. Nig. contr. 9. num. 13. & 14.

Secundo supponendum est quod quando in eodem casu concurrunt odium & favor, dispositio censenda est favorabilis, potius quam odiosa. Abb. in d. cap. non dubium de sent. excomm. & in cap. in litteris in fin. n. 34. de rescript. spoliat. & alij plures, quos citat Rota decis. 240. n. 11. p. 1. diuers. quod etiam sequitur Couart. lib. 1. variar. resol. cap. 11. n. 5. versio. solet enim adnotari, ubi duas propositiones facit: alteram, ut constitutio censetur favorabilis quando principalis intentio disponentis est, ut faueat alicui personae, etiam si in consequentiam oriatur prauidicium alterius. † Alteram vero dum ait distinguendum esse utrum favor, & odium inuicem separari possint. Et tunc favor ut favor, odium vero ut odium considerandum est; si vero separari non possint favor, tunc odio praefertendus est.

His ita constitutis resultat prima Conclusio quod Pensio antequam constituatur, & in ipso reservationis articulo, est odiosa, postquam vero constituta fuit, est favorabilis. Ratio est quia antequam constituatur, & in ipso reservationis articulo, agitur de prauidicio Ecclesiae, & de seruitute beneficio imponenda, sed dum constituta est, agitur de favore pensionarij, quem solum principaliter superior concedens considerauit; odium vero & grauamen Ecclesiae solum consideratum fuit in consequentiam, & minus principaliter, & per consequens, cum favor & odium separatim considerari possint, pensionis favor odio praualere debet. Ita Gigas de pension. q. 96. ex n. 1. Gonzal. ad Reg. mensum, §. 6. proemial. n. 21. Anton. lib. 1. resol. 31. n. 3. Lancell. de autem. p. 1. in praefat. n. 118. & p. 1. cap. 28. n. 95.

Quod probatur potissimum ex eo quod pensionum institutio facta fuit, ut beneficij pinguis possessor egentibus Clericis vel pro literarum studiis, vel pro alimentis aliisque necessariis subueniret, ut explicat Lotter. de re benef. lib. 1. q. 36. n. 44. † quod tamen procedit in pensione quae constituitur seu reservatur super beneficio vacante, non autem quando expost assignatur, ut testatur Lotter. loco cit. num. 45. haec enim non est favorabilis.

Secunda Conclusio, quamuis pensionis reservatio esset odiosa, tamen non posset dici odiosa odio irrationabili; sicut dicitur de statuto excludente foeminas propter masculos, quod licet videatur odiosum, tanquam contrarium dispositioni iuris, in l. maximum vitium, C. de liber. praet. non tamen dicitur odiosum odio irrationabili, quia continet favorem reipublicae & familiarum conseruationem, ad quas directa fuit principalis intentio statuentium;

234 Petri Francisc. de Tonduti Sanlegerij

vt probat Gratian. *discept. Forens. c. 547. num. 20.*
 & seq. post Ruyn. *conf. 65. num. 9. lib. 3.* Tiraq. *de*
retract. consang. §. 1. gloss. 9. m. 236. Aret. *conf. 39. n. 2.*
 14 † Et in terminis pensionis dixit Rota *decis. 240. n. 24.*
p. 1. diuersorum, à qua decisione licet fuerit recessum
decis. 454. eadem p. 1. diuers. & omnibus rationibus,
 & distinctionibus superius allatis responsum videat-
 ur, tamen in eadem *decis. 454. n. 10.* negotium redu-
 citur ad illam distinctionem vtrum odium sit ratio-
 nabile an irrationabile; & in illo casu fuit conclu-
 sum, odium esse irrationabile ex eo quod gratia de
 qua ibi agebatur continebat quandam irrationabili-
 tatem: quia per eam concedebatur Cardinali reten-
 tio plurium Ecclesiarum Cathedralium, quod non
 concernit questionem propositam, nec in illa deci-
 sione fuit dictum, quod pensionis reservatio conti-
 neret odium irrationabile, & ita ad dictam *decis. 454.*
 respondit eadem Rota post tractatum Viuiani *de in-*
repatr. decis. 91. num. 19. ad quam etiam *decis. 454.* &
 omnia dubia quæ ex illa resultare possunt, bene re-
 sponderet Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 36. n. 47. usque ad*
num. 57.

15 Tertia conclusio. Pensiones sanctæ Romanæ Ec-
 clesiæ Cardinalibus reservatæ, non sunt odiosæ, im-
 mō favorabiles, quia cū probatum fuerit, pensio-
 nes non esse odiosas odio irrationabili, sequitur in
 quacumque dispositione, quæ resistere posset reser-
 uationi pensionis non comprehendi Cardinales qui
 nunquam comprehenduntur, quando tractatur de
 odio non irrationabili, vt per Anchar. & alios in

cap. nemo deinceps, de electione, cum pluribus aliis
quos citat & sequitur Duran. decisione 67. num. 7.
 † Et pensio fauore Cardinalium assignata dicitur
 respicere publicam vtilitatem, nempe pro decenti
 sustentatione Cardinalis qui cū vniuersali Ecce-
 siæ assistat, quod eius fauore conceditur, publicam
 vtilitatem concernit. Rota *dicta decis. 240. num. 12.*
parte 1. diuers.

Quarta Conclusio. pensio à Summo Pontifice
 constituta motu proprio est fauorabilis, & amplam
 facit interpretationem, quia dum Papa aliquid
 concedit motu proprio, fauorabiliter explicandum
 est, vt probat text. in *cap. si pluribus de praben. in 6.*
 Vbi dum Papa loquitur de collatione plurium be-
 neficiorum, si motu proprio concessa fuerit, intel-
 ligitur facta de pinguiori, si verò ad petitionem par-
 tis, de minori facta censetur. Quod post Martam,
 Gabrielem, Monetam, & alios aduertit Barbof. *de*
claus. cap. 79. num. 25. † Quod extendit etiam ad dis-
 pensationem, & privilegium motu proprio conce-
 sum, intelligendo tamen vt procedat quando agitur
 de præiudicio concedentis, non autem quando de
 præiudicio tertij, vt ibi *num. 26. versic. intellige;* & in
 terminis pensionis motu proprio concessæ probat
 Rota *dict. decis. 240. num. 14. part. 1. diuers.* De Pen-
 sione verò in quora fructuum, & cum reservatione
 omnium fructuum loco pensionis, nec non de trans-
 latione pensionum, vtrum contineant odium vel fa-
 uorem suis locis superius explicauimus, quæ hic
 non sunt repetenda.

CAPVT LXXXII.

ARGVMENTVM.

 TRVM valida sit Pensionis constitutio alicui facta ad tempus, veluti donec
 illi de sufficienti beneficio fuerit prouisum? Quid si talis assignatio pensionis
 facta sit intuitu seruitij Episcopo per domesticum sibi præstandi? Promissio iu-
 ramento roborata, quod is cui beneficium confertur, illud alteri sub pensione
 non resignabit, vtrum sit obligatoria, & vtrum hoc fieri possit ad requisitionem Patroni
 lite pendente; si multæ pensionis solutiones seu termini superuenerint, vtrum in petiti-
 one & sententia adiici possint.

SVMMARIVM.

- 1 Temporarias pensiones vtrum Episcopus imponere possit.
- 2 Pensio alicui assignari potest duratura donec prouisus fuerit de beneficio Ecclesiastico.
- 3 Intellige si pensio sit pro seruitio spirituali constituta, vel loco beneficij.
- 4 Episcopus vtrum conuenire possit cum suo domestico de certo salario, donec illi fuerit collatum beneficium.
- 5 Reservatio Pensionis temporaliter facta non valet si in ea conuentiones illicitæ intromiserint.
- 6 Promissio iurata facta collatori de non resignando alteri sub Pensione vtrum de iure subsistat.
- 7 Quomodo intelligi debeat dicta Promissio de non resignando alteri sub pensione.
- 8 Refertur distinctio Garsia inter promissionem factam ante collationem, & factam in ipso collationis actu.
- 9 Resoluitur tamen iuramentum illud non esse licitum nec obligatorium, siue in actu collationis, siue ante intromissionem.

- 10 Quæ sit ratio differentia inter collationem, & præsentationem sub conditione factam.
- 11 Pensiones decursa post notam licentiam peti possunt absque nouo libello.
- 12 Intellige dummodo petitio fiat ante conclusionem causæ.
- 13 Confessio procuratoris dicentis aduersarium teneri restituere pensiones indebitè solutas, vtrum sufficiat ad probandam quasi possessionem exigentem in fauorem pensionarij.
- 14 In summarijsimo pensionis iudicio quo casu prætermittantur obiecta contra testes.

VÉRITVR Primò vtrum assignatio
 pensionis alicui facta donec illi de be-
 neficio fuerit prouisum sit valida? Res-
 pondetur Episcopum ex causa, posse
 pensiones seu census imponere super fructibus be-
 neficiorum vacantium, certo tempore duraturas,
 quod probatur ex traditis per Barbof. in *tratt. de*
offic. & potestate Episcop. alleg. 85. numer. 3. part. 3.
 quia per huiusmodi præstationes temporales non
 grauatur